

HRVATSKI PLANINAR

Viestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu.

XXVII. glavna skupština „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu.

Za god. 1901. sazvana bi glavna skupština hrv. planinarskoga društva na 3. travnja g. 1902. Premda je ta skupština bila oglašena u svim zagreb. novinama i u društvenom vjesniku br. 3. i 4., t g., ipak se ne sakupi dovoljan broj članova. Stoga se prema § 7. društvenih pravila sazove opetovno glavna skupština na 17. travnja 1902. uz ovaj

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika. — 2. Izvještaj tajnika o radu upravnog odbora.
- 3. Izvješće blagajnika. — 4. Predlozi odbora. — 5. Predlozi članova i eventualno podružnica. — 6. Izbor upravnoga odbora i nadzornoga vijeća za g. 1902.

Skupštini bijaše predsjednikom Miroslav grof Kulmer, a tajnikom Vjekoslav Novotn.

Pošto se je predsjednik uvjerio, da je skupština prema pravilima sazvana i da joj nema nikakovih zapreka, pozdravi nazočne skupštinare, ističući cilj društveni i borbu tešku za taj cilj, a potičući ujedno na uporan rad za kulturno i sanitarno odličan cilj taj društveni. Nato se ovjerovi zapisnik zadnje glavne skupštine pa na zamolbu predsjednika pročita tajnik

Izvještaj o radu upravnoga odbora u god. 1901.

Slavna skupštino!

Evo netom primisimo veseo pozdrav predsjednika, koji okupi 27. put u glavnu skupštinu članove planinarskoga društva, da im na usta tajnika dade kratku sliku o prošlogodišnjem društvenom radu, a ujedno da im pruži jamstvo za budući društveni rad.

Znamo, da će svaki član planinar pitati, jeli odbor svojim radom odlučno nastojao oko glavne svrhe, što ju traži od njega § 2. društvenih pravila, najme, dali je odbor i prošle godine pobudjivao na ljubav za prirodne krasote i jeli u tu svrhu iscrpao sva sredstva, što mu ih daje § 3. društvenih pravila.

Odbor bi mislio, da je učinio i jedno i drugo. Evo zašto:

Prema zaključku glavne skupštine prošle godine proslavlji najme društvo 7. srpnja društvenim sastankom na Sljemenu našem, uspomenu na društvenoga predsjednika, pokojnoga predsjednika akademije, Josipa Torbara skromnim, a pietetnim činom. Njegova se naime slika tuj namjesti. Osim malone cielega odbora pod svojim sadanjim marnim predsjednikom, sakupi se toga dana dosta znatan broj vrlo ugledne publike, a i gospodja. Krasan dan bijaše lice krasna društva i krasna vesela razgovora. Mnogi planinari se tek u mrak digoše na silaz. Taj sastanak spomenut je u društvenom vjesniku mjeseca kolovoza na strani 110., gdje je podjedno istaknuto, da je tom prilikom eminentno humanitarno društvo Ćirila i Metoda dobilo 36 kruna i 30 fil. s veće strane po ženeroznosti sadanjega društvenoga predsjednika.

Okrom toga zajedničkoga društvenoga sastanka, imalo je društvo prema odborskem zaključku još zajednički poči 29. lipnja i na Strahinšćicu kod Krapine. Ali većina odbornika bijaše nenadano zapričena, što važnim zvaničnime što privatnim poslom. Pa kako je taj pohod već u dva maha bio zasnovan, podje uza sve to istoga dana malo društvo na Strahinšćicu te proboravi cieli dan zadovoljno i radosno pod krasnim nebom Krapine, koje će mjesto uviek historičkim svojim i turističkim čarom planinare primamljivati.

I taj dan istaknu društveni vjesnik na strani 110.

Viest iz Ivanca nadalje radosno iznenadi ovaj odbor 19. srpnja prošle godine, da se je pod predsjedništvom presvjetloga gospodina Božidara pl. Kukuljevića Sakinskoga podigla nova podružnica pod imenom »Ivančica« za gorske strane oko Ivančice, pod kojom leži: Varaždin, Novi Marof, Zlatar, Golubovec, Očura, Lepoglava, Ivanec itd.

Drugo nam veselje pribavi podružnica »Liburnija« u Zadru, koja nam prisla prvo svoje izvješće o znatnom svom radu u godini 1899. i 1900.

Prema tomu dakle imademo sada mjesto prošlogodišnjih triuh podružnica, pet živih podružnica i to: Visočicu u Gospiću, Strahinšćicu u Krapini, Papuk u Požegi, Liburniju u Zadru i Ivančicu u Ivancu.

Od tih podružnica podadoše nam do danas izvješće svoje godišnje samo: Liburnija za godinu 1899. i 1900. te Visočica i Strahinšćica za minulu godinu i to ove dvije potonje potpuno izvješće u smislu § 9. naših pravila. O Papuku nemamo glasa. Jednako ne znamo, što je sa zamišljenom podružnicom u Gjulavesi i sa najavljenom podružnicom u staroslavnem Križevcu.

Svi mjerodavni faktori svega kulturnoga sveta složno priznavaju velike materijalne, sanitарne i idealne koristi, što ju poznavanje prirode, što ju ispitivanje domaće prirode te ustrajna razborita turistika donosi. Jednako se, rekli bismo, skoro općenito kao istina priznaje, da je razvijeno planinarstvo takodjer i barometar kulture zemlje i naroda. Ta nije li udružno putovanje, nisu li putopisne radnje, turistička tiskana djela, dobri putovi u zabitnije gorske krajeve,

relativna lahka opskrba, sigurno putovanje — nije li, velim, sve to i mnogi slični pojavi, vidiv i nepobitan dokaz kulture kraja i naroda?

Ako **tim** istinama omjerimo svoj planinarski život u prošloj godini, hoće li biti sud povoljan? Nije naše da sudimo, ali mi bi tuj primjetili spokojno: Tko hoće napretka, mora da sluša rado i grku istinu.

Ne dade se tajiti, da ne leži uviek sva istina u velikoj brojnoj razlici jednoga društva turističkoga i njegovog udružnog putovanja prema drugom društvu, ali svakako ima nešto istine. Spominjemo naime prisopodobe radi, da je doljno-austrijsko turističko društvo imalo prošle godine 3711 članova, da je ubralo preko 29 hiljada krune — velim preko 29 hiljada kruna — pa da je 174 puta u gore udružno putovalo sa ukupno 3263 turista. Malone svaki drugi dan dakle izašlo bi poprečno do 20 članova. Puno je veća razlika u gornjo-austrijskom alpinskom društvu. Ovo je brojilo 1901. godine tek samo 635 članova, ali je bilo 6100 osoba u gorama, a u tom broju 991 osoba u zimi.

A vrli naši susjedi Slovenci? Oni razmjerno još većma turistički napreduju, uzimajući na um poznatu njihovu borbu sa tudjim elementom i sa historijski jačim tudjim turističkim društvom u zemlji. Slovensko planinsko društvo, taj krasni i neumorni cvjetni bus, broji u prošloj godini svega skupa 1436 članova. Samo osrednje društvo u Ljubljani ima 474, a njegovih osam podružnica 962 člana sa preko 27.000 kr. godišnjeg prihoda. Potrošilo je društvo u društvene svrhe prošle godine preko 24.000 kr., podiglo do danas 11 turističkih kuća, potrošilo zadnje te godine preko 6000 kr. samo na investicije tih kuća, a preko 5000 kr. na putove.

Ali kakove su i te slovenske podružnice? One se tek pokazuju kao prave životne žile kučavice u tielu osrednjega odbora. Tako n. pr. podružnica u Kranju od 88 svojih članova primi prošle godine 1602 kr. 90 fil. članarine; podružnica Radovljička ubere 1338 kr. 26 fil. uz aktivnu imovinu od 4163 kr. 22 fil. Česka podružnica pod Grintavcem za četirigodišnjega svoga opstanka broji 365 članova, imala je ove zadnje godine preko 8:40 kr. dohotka, a čuva već čistu imovinu od 8316 kr. 30 fil.

Tako i osrednje društvo i podružnice složno i dogovorno znatne svoje hijade godišnje članarine potroše u turističko kulturnu svrhu. Dakako, da je prema tomu i frekvencija u slovenskim Alpama. Ljubljanski »Plan. Vestnik« u br. 12. prošle godine spominje, da je u Julskim Alpama u turist. knjigama njihovog a društva zabilježeno 439 turista, a u Savinskim Alpama 1448 putnika, koji su platili preko 2457 kr. stambine. Ne valja tuj s uma pustiti, što je osim toga bilo u njemačkim gorskim kućama u zemlji i što nije zabilježeno.

Kako je u tom bilo u našem centralnom društvu, kako u našim podružnicama? Teško bi bilo tuj pravu istinu reći. Osim ono dva sastanka na Sljemenu i u Krapini, bijaše doduše pojedinih članova i jesenjas i zimus i na Sljemenu i u prigorju Podsusjeda, u Samoboru, pa u bližnjim mjestima Štajerske i Kranjske

do Sevnice. Mogosmo još vidjeti u Tuškancu, na Goljaku, u Prekrižju, na Cmroku, kod Ksavera u zimi pojedinih cdvažnijih prijatelja krasnoga zagrebačkoga prigorja; ali što je to prema broju onih šetalaca i onih krasnih šetalica, koji se po 3 i više sati rado guraju llicom ili Zrinjskim trgom? Najveće čudo u tom ta je istina, da ćeš rijetko u godini u višem zagrebskom prigorju od toliko hiljada učenika naših srednjih i viših zavoda jedva naći nekolicinu, osim ono pitomaca iz konvikta i sjemeništa, koji moraju po vrloj zapovjedi glavara svojih. Ali na Sljemenu badava ćeš čekati kojega školskoga gospodičića ili go-spojicu, a opet svi su to mladi umnici i mlade umnice.

Dakako teško je na jednom tako daleko poći; a eno još i strah od blata i božjega nevremena, pa još — gdje će uzeti tobože vremena? Ali da imade ljubavi za prirodu — a ta ti i sama dušu zahvati, ako imade razumjevanja za život u prirodi u gori i dolu — ne bi bilo ni straha, a doista i vremena, ne samo u mlađeži, već i u publici.

Nu ima još nešto, što teško sapinje razvitak našega planinarstva. Neima naime dvojbe, da su naše kulturne prilike u opće takove, kakove nisu ni u Austriji, ni Evropi kulturnoj. U nas šaka ljudi podržaje svu silu društava: i čisto humanitarnih i zabavnih, i strukovnih, i književnih i opće kulturnih, a u svim tim društвима naći ćeš malone iste članove. To je u većem narodu inako. Uz to ćeš u nas moći na prste nabrojiti inteligentne ljude, koji bi bili tako materijalno situirani, da se ne moraju boriti lih za svoj svakdašnji opstanak, a koje bi s druge strane razumjevanje života u prirodi spontano oduševljavala te poticala na djelotvornu ljubav za prirodu. Takove prilike oteščavaju u opće bitno obstanak i razvitak planinarskih društava u većem narodu, a po tom kud više razvitak našega društva, u malom narodu. Zato i jest i biti će uviek dvostruka mučna dužnost svake uprave što složnije raditi i upornije promicati sanitarno, kulturno i intelektualno plemeniti cilj društveni.

Jer tko će i posumnjati, da je nauka, koju nam upravo priroda svoјim vanjskim licem daje, ne samo potreba materijalna, potreba životna, već i potreba, za kojom duša teži? Ne dokazuju li to mnoge one fizikalne spreme novijega doba, koje nam reproduciraju razne prizore iz divotnoga hrama prirode pomoću panorame, skioptikona, mutoskopa, kinematografa, bioskopa; onda razne slike, karte dopisnice itd.? Ne dokazuje li sve to i tomu slično žedju i potrebu duševnu zagledati u nenatkriljivu božju ljepotu uviek žive prirode? Pa što su sve te reprodukcije prema realnoj ljepoti? Sjena i san!

Nu kao što opetovno tražimo umjetnih takovih reprodukcija, a nikad se ne zasitimo vidikom njihovim, tako valja da i u prirodu izlazimo — često i prečesto, jer je ona uviek nova, uviek se mjenja u svako doba dana i godišta, za neba vedra i nepogodna, i to koloritom i konfiguracijom, koju stvara i pretvara i vrieme i kultura susjedna.

Prelazeći poimence na rezultate prošlogodišnjega društvenoga rada, spomenuti nam je, da se je upravni odbor 8 puta sastao u skupnu sjednicu. Iz za-

pisnika o tim sjednicama razbire se jasno, da je odbor svojski radio oko glavne svrhe društvene. Tako je n. p. darovao akad. društvu »Slobodi« u Štaj. Gracu list svoj »Planinar«, na ruku išao »Uraniji«, stupio u savez sa planinarskim društvom u Sofiji, dozvolio u naučne svrhe Dr. profesoru na sveučilištu pl. Hraniloviću jedan primjerak »Planinara« od god. 1900.

Kao upravitelj gospodarski poruši na okičkoj Plješivici trošnu i za osobnu sigurnost pogibeljnu piramidu, načini pod gradskom kućom na Sljemenu nov mostić, poskrbi se, da se glavno zidano vrelo na Sljemenu, koje se je stalo zimus razbijati, opet sastavi.

Za ulaz na Klek Ogulinski isplatilo je društvo ove godine znatnu svotu od 344 kruna i 36 fil. uz zatraženu pripomoć vis kr. zem. vlade i općine Ogulinske, kojim opetovno izričemo na ime društva javnu smjernu zahvalu, kao što i društvenim pouzdanicima u Ogulinu gg. Fr. Finku, žup. veterinaru i G. Baldaufu, kr. inž. pristavu, što su badava i požrtvovno radnje oko Kleka rukovodili i nadgledali.

Na Sljemenu pregledan je inventar. Biti će briga budućega odbora štošta nadopuniti i ispraviti.

Na molbu društva podiglo je sl. ovogradsko poglavarstvo ovoga ljeta na Sljemenu našem veliku sušu. Na toj munificentnoj uvidjavnosti izriče ovo društvo opetovno smjernu zahvalu prema izjavi svojoj u ovogodišnjem »Planinaru« na strani 125.

Jednako se iz zapisnika razbire, da se je naše društvo i brojno povećalo, ma je i mnogo članova društву okrenulo ledja. Centralno najme naše društvo sa tri podružnice brojilo je po izvješću 16. glavne skupštine u prošloj godini 475 člana. Zadnji broj društvenoga organa razaslan je netom u 502 primjerka. Od toga ide na Zagreb 300 člana, na Strahinščicu u Krapini 40 čl., na Papuk u Požegi 44 čl., na Visočicu u Gospiću 49 čl., a u razna druga mjesta 69 člana. Tuj nisu ubrojeni članovi podružnica Liburnije i Ivančice, jer nam do danas još nije dostavljen popis u smislu § 9. društvenih pravila.

List je badava dobivalo 32 člana.

Knjižnica, koja je prošle godine prvi put uredjena i popisana, broji 45 djela u 199 svežaka i sveštića. Nabavljen je: manjkavi »Planinar« godina II. i godina IV., časopisi: Österr. Touristen-Zeitung, Österr. Alpen-Zeitung, »Časopis turisty« u Pragu i »Planinski vestnik« u Ljubljani.

Budućemu odboru ostati će briga, kako će se donekle opravdane tužbe radi nedostatne dvorbe i aprovizije na našem Sljemenu dokinuti. U odboru se često o tom povela rieč, ali su i odboru i društvu u tom spete ruke, kad je lugar u službi gradskoj uvek vezan na službu, a njegova žena uz djecu teško svagda kraj najbolje volje dospieva. Odbor sudi, da će uz često puta dokazanu munificentnu spremnost i požrtvovnost slavnoga grad. poglavarstva pregovori, koje je odbor na novo u tom smjeru začeo, voditi do povoljnijega uspjeha.

Jednaka će biti briga novoga odbora put do Kraljičina zdenca ispraviti i načiniti shodniji put na Samoborsku Plješivicu, gdje bi se imala nova piramida podignuti sa proračunanim troškom od po prilici 5000 kruna.

Još će valjati sa podružnicama intenzivnije razgovarati, ako je ikako moguće i naustice, o složnijem radu oko zajedničkoga cilja. Naročito valjati će im na dušu staviti, da sva svoja izvješća na vrieme podnašaju, pa da se članovi bar ustale, ako već broj njihov ne raste. Često se puta najme zbivalo, da su članovi vraćali »Planinar« bez a ma ikakove primjedbe, a podružnica ih je kao članove iskazala. Tako se na jednu stranu ne bi i onako mršava društvena imovina uzalud trošila na tisak, otpremu i poštarinu lista, a u drugu ruku moći će se potpore odredjivati tek komparacijom iskazanih investicionih potreba.

Još će imati novi odbor odrediti, hoće li društvo nastale sezone putovati udružno, i kada i kuda. Ovaj odbor sudi, da bi to nužno bilo prema § 2. društvenih pravila, pa da podje ili u kranjske Alpe, ili preko Zadra u Bosnu i Hercegovinu, gdje bi bilo krajne vrieme društveni cilj promicati, a ne još čekati, da nas i u tom i Niemci i Česi i Talijani i Francezi i drugi narodi Evrope i ovdje pretiču još i dalje, kao što su nas pretekli, premda smo mi imali tuj biti prvi kao najbliži susjeđi i braća, koji imadu i najveću i najzgodniju priliku i naučno i turistički uspievati i tako eminentno u svrhu društvenu raditi. Prirodnih krasota srednje i dolnje Bosne te Hercegovine, prilike i gradiva za naučni, strukovni i turistički cilj, to zajedno badava ćemo bliže i zgodnije tražiti i naći. Zato će društvo naše morati misliti, kako će osnovati za udružno putovanje neki posebni fond, iz kojega bi se članovi putnici donekle — velim donekle — poticali i pomagali na put. To će biti nužno obzirom na glavni cilj društveni to više, što većina članova živi od dnevne zaslubze pa će im uviek biti teško trošiti mnogo više i u tu društvenu svrhu uz druga društva.

Sjetiti nam se napokon još i žalosnih društvenih zgoda, i to gorljiva planinara, odličnoga člana i mnogogodišnjega odbornika našega društva, profesora botanike na našem sveučilištu, koji je kao profesor i dvorski savjetnik umro u listopadu u Zlatnom Pragu. To je Dr. Bogoslav Jiruš. Osim toga podjoše još sa Jirušem u nebeske planine vrli naši drugovi planinari: Eisenhut Eugen, pl. Lux Ivan, Janušić Eugen, Bestebner Antun. Slava im!

Ovakovo izvješće odborovo neka izvoli slavna ova skupština na blagohotno znanje uzeti i pravedno prosuditi.

Pošto nitko od skupštinara ne prigovori, primljen je izvještaj na znanje.

Istaknuvši tajnik podnesene izvještaje vrlih podružnica »Visočice« u Gospiću, »Strahinšćice« u Krapini i »Liburnije« u Zadru, otisnute u »Planinuru« za godinu 1901. na strani 87., 120. i 137. i sliedećih stranica, izvesti društveni blagajnik g. Exner Ivan o računima za godinu minulu 1991.

Bilanca za godinu 1901.

1. Blagajnički ostatak	3672·55	1. Dužna najamnina	40·—
2. Vrednost imovine:		2. Čista imovina	15.760·—
a Piramida na Sljemenu	6100·—		
b , , Ivančici	1600·—		
c Vlastita kuća na Sljemenu	1400·—		
d Inventar u istoj	150·—		
e , , planin. kući	1000·—		
f , , družtv. prostorije	400·—		
g , , Podsusedu	160·—		
h Paviljon kod kralj. zdenca	500·—		
3. Zaliha vina i pive na Sljemenu	190·—		
4. Tražbine »Podsused«	100·—		
5. Biblioteka	380·—		
6. Tiskanice	147·45		
	kruna 15.800·—		kruna 15.800·—

Zaključni račun za godinu 1901.

1. Blagajnički ostatak	3484 04	1. Stanarina	336·—
2. Utemeljiteljni prinos	150·—	2. Nabava inventara	41·40
3. Članarina	1622·08	3. Putevi i raznno	160·19
4. Preplata na list	20·—	4. Inkasatoru i pošta	124·65
5. Prinos podružnice »Papuk«	31·66	5. Conto vina i pivotočnja	1357·98
6. Prinos podružnice »Strahinčica«	88·—	6. Obračun proslave 25 god. družt. obstanka	258·86
7. Najamnina u vlast. kući	44·—	7. Tiskari za list »Planinar«	683·40
8. Stanarina u plan. kući	17·—	8. Uredniku i nagrade za Planinar	464·92
9. Društv. znakovi i odštete inventara u P.	32·—	9. Odprema »Planinara«	176·48
10. Potpora vis. vlade za Klek	160·—		
11. Conto vino i pivotočja	1438·—		
12. Kamati od uložene glavnice	189 63		
	Ukupno kruna 7276·43		Ukupno kruna 3603·88
	Razvod kruna 3603·88		Blagajnički ostatak kruna 3672·55
	Blagajnički ostatak kruna 3672·55		Ukupni primitak kruna 7276·43

Blagajnički ostatak iznosi tri hiljade šeststo sedamdeset i dve krune 55 filira

Iv. Exner, o. g. blagajnik.

Brojevno izpitano, sa prilozi sravnjeno i u redu pronadjeno.

Revizionalni odbor:

U Zagrebu 1. travnja 1902.

Rikardo Flögel.

Josip Prigl.

Rusan.

Na to istaknu član društvenoga revizionoga odbora g. Prigl Josip, da je reviziono odbor pregledao i ispitao račune za god. 1901. pa predlaže absolutorij blagajniku i upravi. Skupština prihvati je inoglasno predlog.

Kod 4. i 5. točke dnevnoga reda izneseni su razni predlozi, kako bi se glavna društvena svrha označena u § 2. društ. pravila postizavala. Malone svi članovi skupštine opetovno uzeše rieč. Tajnik predlaže, da se u društvu sa Ljubljanskim plan. društvom i sa »Liburnijom« u Zadru ide ove godine u Bosnu i Hercegovinu, a naročito na »Prenj«. Osim toga da društvo podje u »Sevnicu« (Lichtenwald) na Savi u Stajerskoj, gdje plan. slov. društvo misli ovoga ljeta planinsku kuću otvoriti, kako se sa privatne tek strane čuje. G. Exner misli, da se podje na Ivančicu i Kalnik, gdje bi društvo imalo i gospodarsku i društvenu misiju. Jednako misli i g. Prigl, da se na Kalnik ide. G. Hirc preporuča Exnerov predlog, a zatim predlaže izlet na Triglav, te povrh toga stavlja još ove predloge: da se kr. zem. vlada umoli, da podieli društvu stalnu gođišnju pripomoć s obzirom na slabe materijalne prilike, a plemenitu zadaču društva; da se u istu svrhu upravni odbor obrati na gradsko poglavarstvo, koje ga je do sada vazda rodoljubivo podupiralo; da se u korist društva priredi koja ljetna javna zabava; da se prirede izleti u siela podružnica, a na duhovske blagdane izlet na Kalničku goru; da se u Adolfovcu a sa Lonjske pećine sagradi staza do tamošnjih slapova, koja bi od njih vodila do sljemenske ceste u Bližnječkoj dolini; da se u Zagrebačkoj gori markira put, što iz Baćuna vodi na Mrzljake, a odavle preko Ramne na Pregradski drvociep, gdje se dijeli u dvoje: jedan vodi šumom crnogorice k piramidi, drugi nizbrdice u Pilu, Stubicu dolnju i Oroslavje; da se markira put, što vodi od grada Bistre do »skršene bukve« na Sljemenu, te da se u to ime u odboru ustanoji posebni markacioni odsjek, kojemu će biti zadaćom, da markira puteve na društvenim izletima i izvan Zagreba; da se preko zime upriličuju društvene planinarske večeri za pouku i zabavu, kako to biva i kod drugih slavenskih planinarskih društava; da se na Sljeme sagradi kapelica sv. Ćirila i Metoda, a toj gradnji da priskoči u pomoć i gradsko poglavarstvo, grad Zagreb i narod hrvatski; da se pismeno pozdravi »Bulgarsko turističko društvo«, koje se je ustrojilo u Sofiji i koje nosi ime najdarovitijeg bugarskog humoriste »Aleko Konstantinov«; da se odbor obrati na upravu dobara kneza Thurn-Taxisa, da se dogradi put do Šlosserove livade na Veliki Risnjak; napokon, da se obrati na ravnateljstvo državnih šuma, da od Divjaka sagradi odnosno proširi put na Skradski vrh u Gorskem kotaru.

Svi se ovi predlozi preporučaju na uvaženje budućem upravnom odboru.

Po tom se je prošlo na izbor predsjednika i dvaju podpredsjednika te su per acclamationem opet izabrani za predsjednika: Miroslav grof Kulmer, za prvog podpredsjednika Milan Lencuci, a za drugog prof. Ivan Stožir. U upravni su odbor izabrani: Mirko Broz, Ivan Exner, Dragutin Hirc, Gjuro Jusić, Tomo pl. Kos, dr. Oton Kučera, dr. August Langhoffer, Franjo Margreitner, dr. Franjo Marković, Petar Milčić, Vjekoslav Novotni, i Rudolf Severinski. U nadzorni su odbor izabrana gg. Flögl, Prigl i Rusan.

Pošto je predsjednik sa zahvalnošću izjavio, da prima izbor, oslovi ga

g. Hirc zanosnom besjedom, u kojoj je iztaknuo njegovo dugotrajno i požrtvovno službovanje u društvu i potonje preporučio njegovoj dalnjoj brizi. Prisutnici pratili su tu besedu, kličući: »živio predsjednik!!«, na što je na predlog g. Justića zapisnički votirana tajniku i blagajniku zahvalnost za njihov požrtvovni društveni rad.

Tim bijaše dnevni red iscrpljen, pa je predsjednik zaključio skupštinu.

Prvi izlet.

Slijedimo li okom bilo Zagrebačke gore od Sljemena prama izaštu, padaju nam u oči to veće, to manje pjege, ali i otegnute crne pruge, koje se iztiču naročito u kasnu jesen i rano s proljeća. To su zastupnici iglastoga drveća, koje je poraslo u manjim i većim hrpmama. Pustimo li oko, da nam izpituje taj kraj, opazit ćemo jedno stablo što se iztiče sa raznih strana od Zagreba i kad nam se ono na njemu zaustavi, mislimo u sebi, to mora da je ogromno stablo.

Spremao sam se do ovoga diva dulje vremena, ali tek 13. pr. mj. dospio, da u njegovoj gustoj hladovini odmorim i da se divim trupu, koji je već prevadio koj viek.

Stvorio sam si ovu osnovu. Iz Zagreba poći ću preko Gračana na Crnu vodu, odavle u Baćun, pa onda Baćunskim jarkom uz istoimeni potok prama toj »zelenoj piramidi«. Pitat ću za nju, tražit ću ju, dok ju ne nadjem, pa potrošio na to i cio dan.

Stupivši iz Jurjevske ulice na Mlinarsku cestu, zagledam Zagrebačku goru čistu i bistrú, razaberem da se život na njoj budi, a u prigorju pala mi u oči prva proljetna zelen, koja se dizala prama gori, koju ne bijaše još zahvatila zelen, već bijaše više manje zagasite boje.

Na onome mjestu, gdje se cesta odvaja prama Dolju, postanem, da si napasem oko na divotnom kraju Gračana nad kojima se bieli crkva sv. Mihalja, pa je ono segnulo i do Šestina i Prekrižja.

Svaka bilina odaje u ranom proljeću skoro drugu zelenu boju; jedno je lišće jasnije, drugo tamnije zeleno; jedno malone sivo, drugo sivo-zeleno i tako se ona zelen pretapa od jedne biline na drugo, od lista do lista, stvarajući zelen, koja pramaljeću podaje onaj osobiti čar. Kada k tomu dodamo poput sniega bielu boju krušaka i trešnja, žučkasto-bielu boju šljiva, bielo-crveno boju jabuka, pak ono oku premilu boju bresaka, kojih ima oko sv. Mihalja na stotine, gledamo u zeleni šarenilo, koje nas s proljeća mladi i zamlađuje. U gušticima milo poje slavuljak, po drveću crnoglavka, na vrh krošnje posjeo kos, koji svoju pjesmu slažu, pozdravljujući pomladjenu prirodu, sladko nama pramaljeće.

Spuštajući se prama Crnoj vodi, šumska se zelen sve to više primiče oku, a kad si sa ceste skrenuo prama selu Baćunu, evo te i u prigorju Zagrebačke gore.

Selo ovo, brojeći nešto preko 70 kuća, okupilo se pod Baćunskim briegom, kojega pokriva hrastova šuma, koja još nije izlistala, dočim se poviše nje bukva zakitila sočnim, proljetnim zelenilom.

Izpod sela teče potok Baćunski jarak, uz kojega valja krenuti pod goru

Čim si zašao medju bregove, očutiš samoču, koju prekida šum potoka, što se tu i tamo ruši preko dovaljena kamenja. Medju kamenjem ima velikih komada od bjelutka, a pada u oči ogroman balvan, koji se valjda odvalio sa briega, a pokrili ga mah i lišaji. Seljaci zovu bjelutak »belek« (bjelek) koji je oku ugodan, kad ga pokrije zimzeleni bršljan.

Uz sočnu zelen bukve, odmah se u početku jarka iztiče bjelina. Kao da su po zelenu i kamenu tlu pale velike pauljice sniega, tako je tu brojan crni trn ili trnula, (*Prunus spinosa*), kojega drže mnogi za glog. Po travnatim mjestima bielo se krasuljak, procvala po koja jagoda, žutio se busić jaglaca, u hrpama se bjelila *Arabis arenosa*, bilina krstašica, koja nam u gori zagrebačkoj označuje vapnovito tlo, a kako ima mnogo kamena vapnenca, ona je jedna od najobičnijih proljetnih bilina. Uz potok porasla je u sbijenim hrpama žutina (*Chrysosplenium alternifolium*) sa zlatno-žutim cviećem i bubrežastim lišćem. Pod grmljem bieli se jagodnjak (*Potentilla Fragariastrum*), vrsta petoprstca, koji svojim oblikom oponaša jagodu, pa ga je i mnogi u to ime pogledao, ali i mnogo djače kao jagodu ubralo.

Za sat hoda dodjosmo na čistinu Njivice (ne »Nivica« kako čitamo na Generalstabskartu), čistinu, koja je zarasla travom te se uzpesmo do 600 m. visoko. U ljeti pokrito je ovo mjesto gorkim pelinom i bujadi, koje odavaju slaborodno tlo. Tko ide šumom, da »vidi« drvo, tomu će u oči pasti, da je do Njivica uzlazio bukovom šumom, nu tu da ga prima hrast, dočim je s druge strane zahvatila opet bukva.

Pod Njivicama ima travom zarasio obrežje kraj kojega romoni potočak bistre gorske vode, koju možeš navesti u žliebić, što si načinio od debele kore mačkovine ili rakite (*Salix caprea*), vrste vrbe od koje s proljeća zažuti cito okoliš Sljemena, Kozjega hrbta, Velikoga i Maloga Plazura, padajući svojim žutilom i iz Zagreba u oko.

Od ovoga obrežja vodi dobar put nizbrdice u bližnječku dolinu, odnosno izadješ na sljemensku cestu kod 2 kilometra.

Od Njivica krećeš dobrom stazom na desno, a kad dodjosmo ovamo, pozdravile nas prve proljetnice Zagrebačke gore, a medju ovima u tisuće i tisuće eksemplara po kolosjecima obična šumarica (*Anemone nemorosa*) u koje su bieli cvjetovi i dva puta veći od onih u prigorju gore. Ima pojedinaca, koji imadu u premjeru i 6 cm.! K bieloj šumarici pridružuje se mladja šupljia (*Corydalis cava*) u koje je cvjet obično grimizne, ali i ljubičaste, morgovaste (lila),

ružičaste, žućkaste, i »biele« boje, pa su ti takovi bielci medju crvenim pojedincima osobito oku mili. Prekrasan je nakit ovoga šumskoga kraja ugledna košutovina (*Erythronium dens canis*) dobro nam poznat cvjet od naše rane mladosti iz porodice Lierovnica, koji u botanici druguje lierom, tulipanom, sumbulom, ljiljanom, pa je za našu Zagrebačku goru značajna bilina. I ona se odlikuje velikim tamno-grimiznim cvjetovima, koji budu i na 13 cm. široki. Tko je u gori zagledo uvu prvu botanicku bašću, taj će rado postati, da si što dulje pase oko na ovim proljetnicama, kojima liepo pristaju i busići šumske ljuvice (*Viola silvatica*) i pod grmovima prikučeni nizanj lepezasti (*Hacquetia Epipactis*), takodjer značajna bilina za našu goru.

Što smo više uzlazili, to su se više umnažala stabla iglastoga drveća, a imali smo proći krajem, kojega u Zagrebačkoj gori pokriva šuma crnogorice u kojoj je glavni zastupnik jela.

Minuv jednu čistinu, dodjosmo na Mrzljake, šumski kraj, kojega protiče istoimeni potok, a ima ovdje i vrelo Mrzljak. Ovo je vrelo nesamo znamenito studenom bistrom vodom (8° C.), već i zato, što spada medju povremena ili peridiočka vrela. Od starca Josipa Šuleka, koji se je vraćao u Oroslavje, a stotinu puta ovuda prošao u Zagreb, čuo sam, da vrelo Mrzljak jedan puta u godini presuši. Ovo se dogadja u kasnoj jeseni mjeseca listopada i studenoga. Onda ne ima u njemu toliko vode »da bi vmlr od žeje«. Kako su vrela na prestanke u našoj domovini riedka, veoma nam je milo, da takovu prirodnu tvorevinu ima i gora zagrebačka, koja i na ovome mjestu odaje formaciju krasa.

Šumski kraj Mrzljaki otvorena je šumska čistina, zarasla travom, koju protiče potok, što se poslije salieva u Trnavu.¹ Uz obalu svježa je i bujna zelen u kojoj se izticali u hrpama poput žumanjka žuti cvjetovi kaljužnice (*Caltha palustris*.)

Kad si prošao preko potoka, ne kreni desnim putem, što vodi u podnožni Markuševac ili sv. Šimun, već kreni ravno, pa stazom uzbrdice. Dolaziš na čistinu Ramnu, što leži pod briegom Hrastovicom, koja je dobila ime od hrasta.

Na Ramni da bijaše »Židovsko groblje«; tu su se pokapali Židovi, dok nisu imali groblja u Zagrebu. To je Josip Šulek čuo kao dječarac od svog starog otca, a ovaj opet od njegova djeda. Ovo je veoma zanimivo, jer imamo u Zagrebačkoj gori kod Vidovca i »Židovski zdenac«,² kao što su opet u Žumberku znamenite »Židovske kuće«, špilje uredjene za stanovanje.

Poviše Židovskoga groblja pada u oči ogromna jedna jela sa pet poput debla jakih svržih, kojoj je deblo splošteno, jer joj je jedan dio valjda netko podpalio. U prsnoj visini mjeri 2:11 m. u objamu i to nam bijaše predteča onih divova, koje smo imali još vidjeti.

¹ Na »Umgebungs-Karte von Agram« (Izdao vojno-geogr. zavod u Beču,) zabilježen je potok Mrzljak kao »Trnava«, nu potok ovaj izvire pod Bidrovečkom gorom, protičući dubok jarak kroz selo Trnavu, gdje prima Bidrovečki potok.

² D. Hirc: Na Komušarovoj pećini, Hrv. Plan. 1898. br. 5. i 6.

Sad skrenusmo uzbrdice, odkuda zagledasmo dragi naš Zagreb i velebnu prvostolnu crkvu kojoj se ona dva zvonika uzdižu spram nebesima, kao dva prsta božja. I tu ima koji omašni hrast, a onda te prima dvoredica (aleja) jela i dovodi do šumske čistine »Pregradski drvocije«, gdje ugledasmo nekoliko podljesaka (*Crocus vittatus*; divlji Šafran).

U ovome kraju bijaše tako hladno, da se zadnji snieg još nije raztopio; ovdje tek su prve proljetnice procvale, dočim bijaše lisnato drveće u duboki san uljuljano. Ovdje prestao je i žubor prigorskih ptica, a samo se oglasila svojim žalobnim i monotonim glasom sjenica planinska (*Parus ater*; *Tannenmeise*) kojoj pristaje i njezino žalobno perje.

Malo dalje od ove gorske livade, ustobočila se ogromna jela, koja me je zapanjila, jer nisam takova diva još vidio u Zagrebačkoj gori. Okomila se s desne strane puta, ali je ona nekoj griešnoj duši smetala, pak je i nju podpalila, ne misleći pri tome na užasnu nesreću, koja bi mogla nastati od šumskoga požara. Divotna ova jela mjeri u dnu 5 m. 43 cm. objama i mnogi je Zagorac odmorio u njezinu preugodnom hladu.

Po dalje jele zagledasmo na šumskoj čistini veliku krpu sniega, a do nje vanredno modrilo, koje je pokrilo proljetnu travu. U prvi mah nisam znao kakova je to bilina, nu kad tamo, odao mi se i ovdje podljesak, koji je tako uzbujao, da su se pojedini cvjetovi, nalikujući malim tulipanima, doticali. Bijahu malone svi ljubičasti, ali ljubičasti, kao što je ljubica miomirisna, a naročito su krasni oni, koji bijahu jasno-ljubičasti, a na vršcima ocvieća tamno ljubičasti, ali su prekrasni i oni poput mlieka bieli ili bielo-modri pojedinci.

Od ove čistine vodi put na lievo mješovitom šumom prama piramidi. Dolazi do kolnika preko kojega treba ravno poći u šumu jelovu, gdje te prima ona značajna hladovina i tišina šume crnogoričine. Čim sam šumski kolnik prekoračio, prepanem se, jer sam zagledao tisu (*Taxus baccata*; *Eibebaum*), najveću, koju sada poznam iz gore zagrebačke. Ima tisa i druguda po gori, ima ih naročito u jarku, što vodi na Sljeme iz Bistre, ali su tek 1 dm. debele. Ova tisa mjeri u dnu u objamu 2 m. 32 cm.(!), u prsnoj visini 1 m. 43 cm., u porasla je u Kaptolskoj šumi* u koju smo stupili dalje Mrzljaka.

Sada sam došao u jelovu šumu i tu zagledao jelu orijašicu o koju mi oko zapinjalo nekoliko godina. Nije me iznenadila, već me je zadivila, jer su takova stabla rijedka u Zagrebačkoj gori. Pristao sam pod nju poput patuljčića i okomio glavu, da joj okom segnem kraj. Izvadim iz torbice »santimetar«, da joj izmjерim u dnu debla objam. Odbrojio sam 586 centimetara = 5 m. 86 cm., a ima tik nje i više takovih orijašica, ima bukava, smreka, a njoj nasuprot družica, koje takodjer zadivljuju, a vide se tu i blizanci, koji su iz jednoga korjena izbili sa dva debla. Ima oko one orijašice mladih jela i jelića, ima njezina pomladka, koji se pribrao, kao unučad oko svoje bake. Vidio sam

* Na General-stabškarti čitamo »Kapitel« šuma.

i dve bukve, a jednoj je iz korjena porasla na decimetar debela jela, ima trulih trupaca, omašnih panjeva, koji te sjećaju mrtvih divova. Porasla je po njima mahovina, ukrasile je papradi, pokrili mrtvo truplo lišaji, okružile ih kupine i okitili joj grob, kao što ga i mi kitimo milim našim pokojnicima. Ima u tom zatišju i puno tragova od srna, jer u guštiku počivaju, tu su im njihove »loge« ili »grebališta«, ali bijaše i sniega po kojem smo gazili, da tik njega uberemo nekoliko visibaba (*Galanthus nivalis*), kojima je ovdje tako sgodno pristalo njemačko ime »Schneeglöckchen«. I njezino će te cvieće iznenaditi, jer su i to orijašice. Nisu to one sitne, malene visibabe, kako ih gledamo u prigorju ili druguda po okolini zagrebačkoj, već im je cvieće tako veliko, da njihova veličina zavarava, te misliš, da gledaš drugu koju bilinu, jer je cvjet i 3—5 cm. dug.

Dalje te prima smrekova šuma u kojoj ti pada u oči pet divova. Jedna mjeri u prsnoj visini 3 m. 90 cm. U gustu ovu šumu, akoprem je prošla jedna ura, nije pao sunčani tračak, spram biela dana, vladalo je ovdje sumrače, a zrak bijaše tako hladan, kao da si se spustio u ledenicu. Tišina i mir vlađaše i ovdje, a prekidala ju opet planinska sjenica.

Od Pregradskoga drvociepa počela se vegetacija mienjati; tu su nas dočekale prve proljetnice. Do šume crnogorice zapelo mi oko o koju visibabu, nu od je'ove šume tako se umnožila, da ih ima na hiljade, ima ih toliko, da ne možeš taknuti zemlje, a da nebi satro po koj cvjetak. Malo dalje tlo tako se zabieli, kao da ga pokrila velika neprekinuta snježna ploha, toliko ima visibaba. U tom sjajnom proljetnom plaštu, padne ti oko i na drugi za Zagrebačku goru značajni cvjet, koji nalikuje visibabi, ali su mu okrajci cvjeta žućkasto-zeleno ljagasti, To je driemovac jari (*Leucojum vernum*; Frühlings-Knotenblume, Märzbecher), od kojeg ima takodjer na hiljade, naročito po kolosjecima gdje se je izpremješao sa visibabom.

Tlo je na krčevini pokrilo lišće od kupina, koje bijaše od zimskoga bremena jošte poleglo. Nad mrku zelen pružila se ona čista bjelina visibabe i driemovca, a da bude proljetni taj sag i ugledniji, izpretkali su ga bujni poput neba modri cvjetovi procjepka (*Scilla bifolia*; Zweiblättrige Meerzwiebel); a povrh ovih uzdigli se crveni, opojno mirisavi i grimizni cvjetovi otrovnog likovca (*Daphne Mezereum*; Kellerhals, Seidelbast.) Nad šarenim ovim sagom lepršio je koji žutak, diktao mili proljetni zrak, zujili razni zareznici, modrio se razvedeni nebeski svod, a bukova šuma odzvanjala je od jedrog, snažnog, zvonkog i čistog glasa zebe, koja je svojim sitnim srcem radostno pozdravljala probudivšu se prirodu i milo pramaljeće.

Uz put još me zaustavila jedna ogromna jela, a tada sam vesela srdca, zakičen cviećem sa sinkom si Božidarom, živje koraknuo, da što prije zahvatim planinarsku kuću, da pohitim na piramidu i da smetnem u dušu proljetne čare drage mi domovine.

Vraćao sam se Elvirinim putem Kraljičinu zdencu, ovdje razgledao u gojilištu pastrva mlado leglo, razgledao ikre, odmorio, a po tome krenuo u Šestine, odavle u Kraljevec, pak onda u Gračane, gdje sam svojoj drugarici života uručio prekrasnu kitu proljetnoga cvieća u spomen mojega prvoga ljetošnjega izleta u goru zagrebačku.

Dragutin Hirc.

Društvene viesti.

— **Izlet na Dinaru.** Kako je bilo opravdano, da se je u netom obdržavanoj glavnoj skupštini hrvatskoga planinarskoga društva povela rieč i o skupnom izletu sa podružnicom »Liburnijom« u Zadru, vidi se iz pisma, što nam ga evo posla na ime podružnice njen zasluzni podpredsjednik: (caeteris omissis) »Što se napokon tiče izleta na Dinaru, koji je takodjer spomenut u rečenom upitu na podpredsjednika Liburnije, priopćujemo Vam, da ćemo ga drage volje prirediti — ali stopram mjeseca srpnja ili kolovoza t. g., jer prije ne bi bilo zgodno obzirom na podneblje Dinare te će nam biti osobito drago, ako bi i »Hrvatsko planinar. društvo« moglo sudjelovati ovom izletu Ali koncem svibnja t. g. namjeravamo prirediti izlet na Velebit skopčan s istraživanjem osobito špilja i jezera na Velebitu te bi se mogli tamo sastati.

Ovom prigodom imamo čast istaknuti, kako bi bilo dobro i potrebito, da se sa strane »Hrvatskog planinarskog društva« provede označenje (markiranje) puta na Svetu brdo na Velebitu i da se uzme u pretres pitanje o gradnji turističkog zakloništa na Svetom brdu. — To bi bilo od neizmjerne koristi za planinarstvo i turistiku te bi bilo skrajnje vrieme, da se posveti što više brige našem sasvim zanemarenom gorostasu Velebitu, koji nas geografički dijeli. — Liburnija će drage volje sudjelovati pri tom važnom poduzeću.

O dotičnim potankostima mogli bi se sporazumiti na Velebitu.
Hoćemo li?

— **Turističke prilike u Bosni i Hercegovini.** Bosansko-Hercegovačka vlada brini se i za turistiku vrlo intenzivno tim, što je u raznim većim mjestima na svoj trošak podigla gostione, a u planinama pod sljemenom planinskih kuća. Poznato je, da je srednja i dolnja Bosna te Hercegovina kraj, koji se sa svojom prirodom ljepotom može mjeriti sa najdivnjim krajem gorske ljepote. Eno od Sanskog mosta do Ključa na Sani, glasovitog u staroj i najnovijoj povjesti, put od 40 kil.; iz Ključa do Glamoča, 83 kil.; malo ne polovinu puta moraš jašiti ili pješice; iz Jajca do Travnika preko Karaule gore 46 kl.; iz Glamoča do Kupreša 43 kil.; iz Jajca preko Bočca u Banjaluku sve uz Vrbas 72 kil.; iz Jajca u Travnik željeznicom preko Dol. Vakufa 71 kil.; od Sarajeva na Narentu preko Ostrošca, Rame i Jablanice u Mostar 125 kil.; iz Mostara u Vrgorac na Marmontovu cestu 57 kil.; iz

Sarajeva na jugoistok uz Drinu u Foču, Goraždu, Višegrad itd. itd. Sve je to vredno i opetovano pohoditi, bilo na kolima ili na kotaču po onim krasnim cestama kao po dlanu.

Ako kreneš iz Broda preko Doboja, Vranduka, Zenice u Sarajevo (željeznicom 240 kil.), otisni se do vrela Bosne, do koje ćeš doći za po sata šetnje iz Ilijde, a u Ilijde za 25 časa lokalnom željeznicom ili omnibusom iz Sarajeva. Od vrela Bosne vodi put na Bjelašnicu goru (2069 m. visine) za 6—7 sati. Nu na Bjelašnicu možeš i s druge strane, najme, ako iz Sarajeva kreneš prema Mostaru do stanice Pazarića (za $1\frac{1}{2}$ sata). Od vrela Bosne možeš na Bjelašnicu jašiti. U svakom slučaju moraš uzeti provodiča ili u Sarajevu ili u Pazariću. Na Bjelašnici ima turistička kuća sa metereoložkim observatorijem, dvie turističke sobe sa 6 postelja, a možeš dobiti jesti i piti.

Iz Bjelašnice spusti se u Trnovo za 7 sati hoda, a iz Trnova popni se na vrh Treskavice (2082 m.). Tuj će opet naći planinsku drvenu kuću, u kojoj možeš kuhati i spavati. Kad polažiš iz Trnova, javi se oružničkoj postaji, gdje možeš i prenoći. Ova će te uputiti, da valja ključ od planinske kuće na Treskavici uzeti u kotarske oblasti. Tu ćeš dobiti i provodiča, bez kojega ne možeš nikuda.

Iz Sarajeva prema Mostaru stići ćeš za 6 sati željeznicom do Jablanice. Odavle se popni na Prenj planinu (2100 met.) U zemaljskom hotelu u Jablanici uputiti će te, da ima na Prenj planini turistička kuća kao ono na Treskavici, da treba uzeti provodiča pa gore noći, a sutra dan se vratiti.

Iz iste te Jablanice kreni opet na Plasu (Čvrstnicu) (2220 met.) I tuj ćeš naći turističku kuću kao na Prenj planini. U hotelu zemaljskom potanko će te uputiti o svem.

Ako hoćeš na Zec planinu i Vratnicu, podji željeznicom iz Sarajeva do stanice Visoko, kamo ćeš stići za $1\frac{1}{2}$ sata. Odavle ćeš liepom zemaljskom cestom 13 kil. do kupališta Kiseljaka, onda 19 kil. u glasovitu Fojnicu. Tu ćeš prenoći — ili u gostonici ili u oružničkoj postaji, — pa prema uputi uz provodiča na planinu Zec i Vratnicu (2100 met.). Spusti se odavle na Prozor, pa ćeš iz Prozora krasnom cestom kolima prevaliti ono 30 kil. južno do željezničke stanice Rama na pruzi Sarajevo-Mostar, ili sjeverno 46 kil. do stanice Bugojno prema Jajcu ili Travniku.

Na Drini jedan je od najdivnijih visova Maglić (2387 met.). Kreni krasnom onom cestom iz Sarajeva preko Goražde do Foče. Na kotaču ćeš ono 75 kil. prevaliti za 4 sata, ako ti se oko može oteti onoj krasnoj gorskoj panorami. Od Foče ima na konju jedan dan do ljetne oružničke postaje pod Maglić.

Sarajevci idu rado na Trebević goru (1629 met.) kod Sarajeva. Od Sarajeva ima 3. do 4 sata hoda na vrh serpentinom iduć, ali ako ideš priečcem, možeš i za 2 sata. Dakako da pod vrhom ima lugarova kuća i turističko kamenio svratište sa 2 sobe i 9 postelja.

— **Bugarsko planinarsko društvo i njegovo glasilo.** Braća Bugari ne će da zaostanu u kolu naprednih naroda. Negdje prije godinu dana probudio

se je i u njih veći smisao za krasno planinarstvo, te su utemeljili »Bulgarsko turističesko društvo« sa centralom u Sofiji, koja nosi ime »Aleko Konstantinov«. (Ovo je ime najdarovitijega humoriste i satiraka mlađe bugarske književnosti, koji je pred par godina za izbora tragično poginuo.) Centrala je do sada oko sebe pribrala sedam podružnica (Plovdiv, Nova Zagora, Pleven, Haskovo, Elena, Sliven i Burgas), a predsjeda joj dr. A. Teodorov, profesor u višem učilištu. Svaka od tih podružnica ima svoja pravila, koja u glavnom harmoniraju s obćim pravilima glavne turističke zadruge, kao i posebne ustanove, što ih uvjetuju prilike mjesta, u kojem se podružnica razvila. Ipak je sve do danas zajednički rad društva oko promicanja planinarstva bio dosta neznatan i nesustavan, što je i shvatljivo, čim se naglasi, da je društvu manjkao stručni organ. Nedavno je i toj absolutnoj potrebi centrala doskočila, odlučivši izdavati mjesечно glasilo »Bulgarski turist«, kojemu je već prvi broj i osvanuo izpod tiska u nešto manjem formatu od našega »Planinara«. Taj prvi broj nije nego predgovor ili priprava za sadržaj budućih brojeva. Što ima u njem članaka, svi su morali izaći u glavnom jednolični, ali jednoličnost izčezava, kad se uzme u obzir onaj vedri i zanosni, mjestimice pravi pjesnički slog, kojim su pisani. Diljem čitavoga broja iztiče se plemenita svrha, zadaća i »široka korist« planinarstva. Društvu je prvi cilj: širiti ljubav prema veličajnoj bugarskoj prirodi i njezinim krasotama, a to nije s uspjehom moguće bez posebnoga glasila. »Domovina nije gradjaninu dragocjena samo po svojoj povjesti i kulturi, nego i po svojoj zemlji, po svojoj prirodi. Kad gradjanin brani njezin prag od tudičeg napadanja, on brani sama sebe; a kad se divi njezinoj prirodi i cini prirodne čare, sam sebi gradi počitanje i uvaženje. Ljubav k domovinskoj prirodi je zalog visokih plemenitih dobročinstava. Za to se ta ljubav u novije vrieme i kultivira postojano raznim sredstvima, od kojih je bez sumnje najzgodnije putovanje (turistika) i planinarstvo (alpinizam) u domaćoj prirodi. Ovo je sredstvo i popularno i zdravlju koristno i duhu pravi melem«. Ovako oluševljeno krasnoslovi »Bulgarski turist« svojim članovima. Obećaje, da će od slijedećega broja početi provadjati sastavljeni program. Donosit će radnje čitane u skupštinama centrale i podružnica, putopise i prirodne orise (po mogućnosti ilustrirane), sastavke teoretičnoga i praktičnoga karaktera, razne vesti i novice iz domaće, slavenske i tujde turističke i planinarstva, jednak i odredbe centrale i podružnica za članove. Da bude rad što skladniji, ima predsjedništvo svake podružnice sastaviti program rada za jedan mjesec unaprijed i oglasiti ga u društvenom organu, koji se dostavlja svakomu članu. Na prvom broju bugarskoga »Planinara« nije označen posebni urednik. Izdaje ga, a prema tomu i reduje centralni odbor društva u Sofiji.

Miroslav Hirc.

Sadržaj: XXVII. glavna skupština »Hrvatskoga planinarskoga društva« u Zagrebu.
— Prvi izlet. — Društvene vesti.

Odgovorni urednik: Dragutin Hirc. — Vlastnik i izdavatelj: „Hrv. planinarsko društvo.“
Tisk Antuna Scholza.